

سلسلہ دروس خارج

اصول فقہ

جلسہ :

۲۱

تاریخ :

۱۹/۱۹/۱۷

استاد پیدہ حسن خمینی

موضوع : تعریف علم اصول

(فروہ بین قواعد فقہی و مسائل اصولی)

اشکال به مرحوم خوئی

قاعده لا ضرر، تنها در شبهات حکمیه جاری است

علت اشتباه: خلط «ضرر نوعی و ضرر شخصی» با «شبهه حکمیه و شبهه

موضوعیه»

شبهه حکمیه: هر شبهه ای که رفع آن در محدود اختیارات شارع باشد
(حتی اگر موضوع آن شخصی باشد)

شبهه موضوعیه: مشخص نبودن حکم به جهت آن است که نمی دانیم
موضوع، موضوع کدام یک از احکام است

تعریف شبهه
حکمیه و
موضوعیه

نوعی :

« آیا ضرر نوعی، رافع وجوب وضو هست؟ »

شخصی :

« آیا قطره خون باعث بطلان صلاة می شود؟ »

نوعی :

« آیا ازدواج زن مسلمان با مرد کافر، موضوع تسلط کافر
بر مسلمان است؟ »

شخصی :

« این چیزی که روی لباس من است، خون است یا آب؟
پس آیا با این لباس می توان نماز خواند؟ »

شبهه حکمیة

نکته

شبهه موضوعیة

اشکال به مرحوم خوئی

۲. قاعده فقهی «لزوم» هم در شبهه حکمیة و هم در شبهه موضوعیه جاری است
در حالی که این قاعده قطعا فقهی است

احتمال پنجم

در فرق قاعده فقهی و اصولی
(نظریه آیت الله حکیم)

قاعده فقهی : مبتنی بر مسئله اصولی است

مسئله اصولی : مبتنی بر قاعده فقهی نیست

اشکال

بسیاری از مسائل اصولی، مبتنی بر مسائل اصولی دیگر هستند

نتیجه :

ثبوتاً خوب است = می تواند وجه **تمایز** باشد

ولی اثباتاً بی فایده می باشد = نمی تواند وجه **تمییز** باشد

احتمال ششم

در فرق قاعده فقهی و اصولی
(نظریه مرحوم نائینی)

قاعده فقهی : قابل استفاده برای مجتهد و مقلد

مسئله اصولی : قابل استفاده برای مجتهد فقط

توضیح

قواعد **اصولی** : تطبیق وظیفه **مجتهد** است

(مثلا اگر وضو داشتی و شک در بطلان پیدا شد، کما کان وضو برقرار است)

قواعد فقهی : تطبیق وظیفه **مقلد** است